

HENRYK PIETRAS SJ

Gdy się modlicie,
mówcie...

**Najstarsi mistrzowie
chrześcijańskiej modlitwy**

© Wydawnictwo WAM, 2024
Wydanie drugie, poprawione i uzupełnione

Tytuł pierwszego wydania: *Odpowiedź na Słowo.*
Najstarsi mistrzowie chrześcijańskiej modlitwy
WAM, Kraków 1993

Przekład na podstawie:

Tertulian z Kartaginy (ok. 155–220), *De oratione*
tłumaczył Henryk Pietras SJ

Cyprian, biskup Kartaginy (ok. 200–258), *De Dominica Oratione*
tłumaczyła Anna Urszula Korab (†)

Orygenes, kapłan z Aleksandrii (ok. 186–253), *Peri Euches*
tłumaczyli: Wojciech Kania, Henryk Pietras SJ

Opracowanie: Marek Ingot SJ, Henryk Pietras SJ
Opieka redakcyjna: Katarzyna Stokłosa
Korekta: Arkadiusz Ziernicki
Projekt okładki: Dominik Wicher
Skład: Edycja

ISBN 978-83-277-3751-9

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA
tel. 12 62 93 260
www.wydawnictwowam.pl

Druk i oprawa: MCP • Marki k. Warszawy
Publikację wydrukowano na papierze Ecco book cream 70 g vol. 2.0
dostarczonym przez Antalis Poland Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
Tertulian	11
Cyprian z Kartaginy	15
Orygenes i jego pisma	20
Tertulian z Kartaginy	
O MODLITWIE	41
Modlitwa pochodząca od Boga	43
Ojcze...	45
Święć się imię Twoje....	46
Bądź wola Twoja...	48
Przyjdź królestwo Twoje...	49
Chleba naszego powszedniego...	51
Odpuść nam nasze winy...	52
Nie wódz nas na pokuszenie...	54
Przebaczenie warunkiem skuteczności modlitwy	56
Krytyka zabobonów związanych z modlitwą . . .	57

Spis treści

Św. Cyprian, biskup Kartaginy	
O MODLITWIE PAŃSKIEJ	77
Bóg najpierw pouczał przez proroków, a później przyszedł sam	79
Wartość Modlitwy Pańskiej	80
Zachowanie się na modlitwie	81
Przykład Anny, matki Samuela, oraz ewangelicznego celnika	83
Modlitwa Pańska	85
Ojcze nasz...	85
Niech się święci imię Twoje...	90
Przyjdź królestwo Twoje...	91
Bądź wola Twoja...	93
Chleba naszego...	98
Odpuść nam nasze winy...	103
Nie wódz nas na pokuszenie....	107
Ale zbaw nas od złego	109
Uwagi dodatkowe	110
Orygenes, kapłan z Aleksandrii	
O MODLITWIE	121
Tajemnica Boga	123
Trudności z modlitwą	125
Bóg pomaga w modlitwie	128
Określenia modlitwy	132
Powody odrzucania modlitwy	137
Ruchy ciała	143
Wolność człowieka	144

Spis treści

Opatrzność	145
Wolność ciał niebieskich	149
Uspodobienie modlącego się	150
Wskazania Pisma Świętego	152
Bóg słucha modlitwy	155
Obcowanie świętych	158
Pomoc aniołów	160
Skuteczność modlitwy	162
Modlitwy w Piśmie Świętym	164
Skuteczność naszej modlitwy	166
Rodzaje modlitwy	170
Modlitwa do Ojca	176
Przedmiot modlitwy	180
Wyższość darów duchowych	182
Komentarz do Modlitwy Pańskiej	185
Warunki modlitwy	187
Bóg jest Ojcem	194
Niebo nie jest miejscem	199
Imię Boże	205
Królestwo Boże	210
Wola Boga	214
Chleb od Boga	220
„Ponadsubstancjalny”	225
Słowo Boże chlebem duszy	228
Dzisiaj	232
Święta żydowskie znakiem świąt wiecznych . .	234
Wieki wieków	235
Nasze długi	237
Przebaczenie	242

Spis treści

Odpuszczenie grzechów	245
Pokusy, trudy i próby	247
Wybawienie od pokus	253
Pożytek z pokus	254
Wybawienie od zła.	264
Uwagi praktyczne	267
Postawy modlitewne	269
Miejsce modlitwy	271
Modlitwa ku wschodowi	275
Struktura modlitwy	276
Zakończenie	278